

Wojtaszek, Zdzisław

Bronisław Rausch 1916-1963

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 8/4, 555-557

1963

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

BRONISŁAW RAUSCH
1916—1963

Gdy w dn. 15 VI 1962 mgr Bronisław Rausch wygłaszał na posiedzeniu Zespołu Historii Chemii Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN wspomnienie pośmiertne o Emilianie Ostachowskim (wydrukowane następnie w nrze 4/1962 „Kwartalnika Historii Nauki i Techniki“), nikt nie mógł przypuścić, że w niespełna rok później droga życiowa i działalność ówczesnego prelegenta będzie z kolei tematem nekrologu.

Bronisław Rausch urodził się 20 czerwca 1916 r. w Krakowie jako syn drukarza. W 1935 r. ukończył tam gimnazjum typu matematyczno-przyrodniczego i po odbyciu zasadniczej służby wojskowej zapisał się w 1936 r. na Uniwersytet Jagielloński, gdzie studiował chemię. W okresie tym zdobył sobie dużą popularność wśród rzeszy studenckiej jako aktywista Koła Chemików Studentów UJ.

Kampanię wrześniową przeżył w mundurze wojskowym. Szczęśliwie powróciwszy po zakończeniu działań wojennych do Krakowa, chwycił się, jak wielu spośród nas, różnych przypadkowych zajęć, by przetrwać ponure lata okupacji. Tak więc był robotnikiem w Zarządzie Dróg Wod-

nych, pracował jako technik mierniczy, by wreszcie znaleźć zatrudnienie w Urzędzie Ziemskim.

Po wyzwoleniu przystąpił do kontynuowania przerwanych studiów, pracując przy tym zawodowo. I znów, jak przed laty, przy wszystkich swoich zajęciach znajduje czas na aktywną pracę w Kole Chemików, które odbudowuje po wojnie i którym przez pewien czas kieruje. Studia ukończył w 1948 r., uzyskując dyplom magistra na podstawie pracy *Połączenia addycyjne pirydyny i chinoliny*, wykonanej w Katedrze Chemii Organicznej UJ.

W pracy zawodowej mgr Rausch czynny był w różnych placówkach bądź szkolnictwa zawodowego, bądź przemysłu. W pierwszym okresie był związany z przemysłem fermentacyjnym. Był więc inspektorem kontroli technicznej w Krakowskim Zjednoczeniu Gorzeln Rolniczych, a w latach 1946—1949 prowadził Kursy Gorzelnicze najpierw w Krakowie, a później w Czernichowie, pełniąc funkcję zastępcy kierownika naukowego kursów prof. Jozsta i wykładając technologię. W latach 1949—1951 był wykładowcą na Uniwersyteckim Studium Przygotowawczym w Krakowie.

Od stycznia 1952 r. objął stanowisko zastępcy dyrektora do spraw pedagogicznych w Technikum Chemicznym nr 1 w Krakowie i tam pracował aż do śmierci. Technikum to, spadkobierca Wydziału Chemicznego słynnej krakowskiej Akademii Techniczno-Przemysłowej, ma mgrowi Rauschowi wiele do zawdzięczenia. Jego dziełem jest odbudowa i rozbudowa zdewastowanych w czasie wojny laboratoriów. Opracowuje programy studiów, dba o zaopatrzenie pracowni, organizuje piękną bibliotekę chemiczną.

W wirze intensywnej i wielostronnej działalności, w momencie gdy opracowywał plany nowych budynków dla Technikum, gdy zabierał się do wzmoczenia działalności naukowej, pracowite życie mgra Rauscha przerwała niespodziewana śmierć — zmarł w Krakowie w dn. 2 marca 1963 r.

Bronisław Rausch nawiązał kontakt z Zespołem Historii Chemii Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN przed pięciu laty. Działem, który opracowywał, była historia osiągnięć polskich badaczy w zakresie chemii organicznej.

Pierwszą jego pracą była obszerna, ponad sto stron maszynopisu licząca *Historia chemii organicznej w Polsce w latach 1850—1900*, stanowiąca materiał do *Zarysu dziejów nauki polskiej*. W pracy tej — po obszernym wstępie — zobrazował autor badania z chemii organicznej przeprowadzane w drugiej połowie XIX w., głównie w ośrodkach krakowskim i lwowskim.

Spośród chemików organiczków Bronisław Rausch specjalnie zainteresował się Emilem Bandrowskim, dyrektorem Szkoły Przemysłowej w Krakowie, którego był do pewnego stopnia następcą jako jeden z kierowników Technikum Chemicznego. Pozostawił on rękopis pracy o Bandrowskim w prawie zupełnie dojrzałej formie.

Mgr Rausch ma w swym dorobku również inne publikacje oraz prace pozostałe w rękopisach, z których część należy tematycznie do historii nauki. Specjalnie interesował się osobą Marii Skłodowskiej-Curie. Opublikował artykuł *O polskości Marii Skłodowskiej-Curie*, pisał nawet o jej sportowych zainteresowaniach wreszcie przygotował do druku obszerną, 11 rozdziałów liczącą książkę popularnonaukową o tej uczoney. Spod jego pióra wyszła również notatka o *Polskich przyjaciotach Einsteina*.

Innego rodzaju tematykę mają publikacje z okresu jego pracy w przemyśle fermentacyjnym. Obok innych artykułów z zakresu gorzelnictwa, opublikował referat *O chemii fermentacji alkoholowej*.

W Zmarłym tracimy człowieka, który wiele mógł jeszcze zdziałać i jako nauczyciel i wychowawca, i jako badacz dziejów polskiej chemii.

Zdzisław Wojtaszek

PRACE BRONISŁAWA RAUSCHA Z ZAKRESU HISTORII NAUKI

1. *O polskości Marii Skłodowskiej-Curie*. „Problemy”, nr 2/1955.
2. *Polscy przyjaciele Einsteina*. „Przekrój”, nr 529, r. 1955.
3. *Sportowe odkrycia Marii Skłodowskiej-Curie*. „Sportowiec”, nr 4/1955.
4. *Emilian Franciszek Ostachowski, 1890—1962*. „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki”, nr 4/1962.
5. *Maria Curie-Skłodowska*. Książka popularnonaukowa, maszynopis, 11 rozdziałów, przygotowana do druku.
6. *Historia chemii organicznej w Polsce w latach 1850—1900*. Maszynopis 105 stron, w archiwum Zakładu Historii Nauki i Techniki PAN.
7. *Emil Tytus de Nowosielce Bandrowski*. Maszynopis.
8. *Historia szkolnictwa zawodowego chemicznego na terenie Krakowa*. Materiały.